

ישעיהו פרק לח

(א) בימים ההם חלה חזקתה למות נבוא אלו ישעיהו קראמוץ הנביא ניאמר אליו קהאמר ייצו לביתך כי מת אתה ולא חתיה: (ב) ניסב חזקתה פניו אליהקיר ויחפלל אלי: (ג) ויאמר אנה ייצקרלא את אשר התהלכתי לפניך באמת וקלב שלם והטוב בעיניך עשיתי נבנה חזקתה בכי גדול: ם
(ד) ניהי דבריי אליישעיהו לאמר: (ה) הלוד ואמרת אלחזקתהו קהאמר ייצלהי דנדי אכיד שמעתי אתחפלתך
ראיתי את דמעתך הנני יוסף עליימיך ממש עשרה שנה: (ו) ומכר מלךאשור אצילך ואת העיר הזאת ונבתי
עליהקיר הזאת: (ז) וזהילה האות מאת יי אשר יעשה יי אתהדבר הזה אשר דבר: (ח) הנני משגיב אתצל המעלות
אשר יהנה המעלות אתו בעמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר יהנה: ם

מדרש חז"ל

... לא הוה בר נש דהוה ליה מרעין דלא מית עד דאתא חזקיה מה כתיב ביה 'בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו',
תא חזי מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי' אמר ליה אי נחא קמך דיתסון בני נשא מבי מרעיהון
ויודון שמך וישתמודעון ויתוכון לבתר בתיובתא שלימתא וישתכחון בני עלמא זכאין קדמך, אמר ליה קודשא בריך
הוא יאות הוא את תהא סימנא בעלמא וכך הוא מאי דלא הוה מקדמת דנא,

קהלת רבה

בשעה שחלה חזקיה אמר הקדוש ברוך הוא לישעיה לך אמור לו צו לביתך כי מת אתה ולא חתיה, אמר לו חזקיה
לישעיה, ישעיה בנוהג שבעולם אדם שהולך לבקר את החולה ואומר לו מן השמים ירחמו עליך והרופא הולך אצלו
ואומר לו מילתא פלוני אכול ופלוני לא תאכל, הדין תשתה והדין לא תשתה, ואפילו שיראה אותו נטוי למות אינו
אומר לו צו לביתך שלא יחלש דעתו, ואתה אומר לי צו לביתך כי מת אתה ולא חתיה, אף אנה לא לך אנה ספין ולא
למילך אנה שמע, ואיני תופש אלא מה שאמר זקני כי ברוב חלומות והבלים ודברים הרבה וגו', מיד ויסב חזקיהו
פניו אל הקיר

רבינו בחיי

וצריך אתה לדעת כי כח התפלה גדול אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגזר.
לשנות הטבע, מיצחק, שנאמר: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו" ... לבטל הנגזר, מחזקיה שהוסיף לו הקדוש ברוך הוא
חמש עשרה שנה בכח התפלה, שנאמר: (ישעיה לח, ה) "שמעתי את תפלתך ראתי את דמעתך הנני יוסף על ימך
חמש עשרה שנה", ומלת "יוסף" לאות שהיה זמנו קצוב ונגזר והועילה לו תפלתו לבטל הנגזר. ואפילו מה שגזר
עליו הש"י אפשר לו להתבטל בכח התפלה, שכן אמר לו חזקיה לישעיה בן אמוץ: כלה נבואתך וצא, ... הודיענו
בכאן שהתפלה למעלה מן הנבואה, כלומר מן המקום שמשם תוצאות הנבואה לנביאים.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י עמוד א

אמר רב המנונא: מאי דכתיב: מי כהחכם ומי יודע פשר דבר? מי כהקדוש ברוך הוא שיודע לעשות פשרה בין שני
צדיקים, בין חזקיהו לישעיהו. חזקיהו אמר: ליתי ישעיהו גבאי, דהכי אשכחן באליהו דאזל לגבי אחאב (שנאמר:
וילך אליהו להראות אל אחאב). ישעיהו אמר: ליתי חזקיהו גבאי, דהכי אשכחן ביהורם בן אחאב דאזל לגבי אלישע.
מה עשה הקדוש ברוך הוא - הביא יסורים על חזקיהו, ואמר לו לישעיהו: לך ובקר את החולה: שנאמר: בימים ההם
חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא
חתיה וגו'.

מאי כי מת אתה ולא תחיה - מת אתה - בעולם הזה, ולא תחיה - לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפרייה ורבייה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעביד. אמר ליה: השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מנאי בנין דמעלו. אמר ליה: כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה: כן אמוץ, כלה נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. אתמר נמי, רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו: אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר: הן יקטלני לו איחל.

כח הנבואה, שהשפיע הקב"ה לישראל בזמן הנבואה, היה תעודתו למלא את הצרכים הנצחיים של האומה, להנחילה חיי עד רוחניים, גם ללמדה ארחות חיים שבהם תשיג הקיום התמידי, שיהי' רוחה חי לעולמים ושתזכה לקיום לאומי בעתיד. וכח המלוכה בהי' לאשר את העם בחיים הלאומיים בהוה. כי ישנם דברים והנהגות שמוסיפים בעם אומץ לשעה ונטלים ממנו כח קיומו לעתיד, ולהיפך דברים רבים שאף שמחלישים אותו לשעה מ"מ מוסיפים הם לעתיד עז וגבורה. והנה הנטי' לאחת הקצוות לעולם קשה היא ומזקת. שאם ישם העם דאגתו רק לקיומו העיתי ולמצבו בהוה לא ישם לב, הלא אז יבזזו זרים יגיעו ויפול בנופלים, עד שגם מעלות רוחו ושאיפתו לקיומו הנצחי יאבדו ממנו. ולעומת זה מה רבה ערך ההשחתה, אם יפת לב העם לשום על דגלו רק חיי שעה וחסנו הזמני, כי אז בעבור דור יסוף כחו ויכשל ויפול. והנה השי"ת השומר ישראל הכין תמיד סבות תדיריות, שישקלו בד בבד כח המקיים הנצחי וכח הקיום הזמני, באופן שלא ימעדו צעדי האומה ותעמוד לדור דורים, "כאשר השמים החדשים והארץ החדשה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם ושמכם". ע"כ ישעי' חרד פן בבכרו את כח המלוכה על כח הנבואה, יפול העם ברוחו וישכח דאגתו הנצחית. וחזקי' דאג אם יראה העם שכח המלוכה רפה הוא לעומת כח הנבואה, יסור חזקו המדיני ההוה ממנו ומזה תצאנה תוצאות רעות למצב המוסרי ג"כ, של תורה ויראת ד' ומדות טובות, הנתמכות כולן בעז מלך. והקב"ה הטיל פשרה ביניהם, שעין השגחתו צופיה, שלפי מצבם של ישראל בעת ההיא, הדבר מוכרח שיהיו שני אלה הכוחות שקולים ובאופן מדוייק, דהיינו שלפי המראה החיצוני תהי' למלוכה רוממות על הנבואה למען חזק המשרה והעז הלאומי, אבל להחודר בפנים הדבר יראה שהמלך נכנע בהנהגתו הזמנית לבטלה מפני הטובה הנצחית הנבואית. זוהי הפשרה של הקב"ה, הביא יסורים על חזקי' וא"ל לישעי' לך ובקר את החולה. הרי בגלוי, היתה המלוכה רוממה, שהרי ישעי' הנביא עכ"פ הלך אל חזקי' המלך, אבל בתוכם של דברים, מי סבל מכאוב ונדחה, המלך. להורות שלפעמים חובה להכניע ההשקפה הזמנית מחסן הלאומי בהתנגדה לתעודה נצחית...

הגזירה עיקר הנחתה היא לפי ערך שלשלת הנצחיות לפי מהלך המציאות. אבל יד השי"ת אוחזת גם במהלך ההוה, להבדילו לטובה מקשרי הסיבות הקודמות ולאגדו עמהם אח"כ, וזו היא מעלת התפילה שנקראת חיי שעה. ע"כ כשאמר לו בתור נביא, ע"ד הגזירה הנמשכת מכח הנבואה, שיש במציאות הנהגה מקבלת לה נצחית. אמר לו כלה נבואתך וצא. אמת היא הנבואה לפי ערך הנצחית לבדה, אבל יש ג"כ חיי שעה, שעליה אמר דוד "בידך עתתי", ותכונתה להועיל היא התפילה, המרוממת את האדם במצבו ההוה ומעברת ג"כ הגזירה הנמשכת מפאת הנצחיות.